

บทที่ 1 ความนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความขัดแย้งระหว่างรัฐเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตลอดมาในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ หลายครั้งที่ความขัดแย้งไม่สามารถยุติลงได้โดยสันติวิธี หากแต่ลุกลามกลายเป็นการใช้กำลังพิพาทระหว่างคู่กรณี ซึ่งมักขยายตัวเป็นสงครามได้ ตั้งแต่อดีตมา สงครามมักเป็นไปอย่างโหดร้ายทารุณ คู่กรณีจะใช้ทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ โดยไม่ระหวั่นถึงมนุษยธรรมและกระทำเกินความจำเป็น ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอันมีค่าประมาณค่าได้ เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามได้รับความปราชัย ต่อมาจึงมีแนวคิดว่าการต่อสู้จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์บางประการและจะต้องไม่ใช้วิธีการที่ไม่ชอบธรรมในการต่อสู้ การทำสงครามจะต้องมีใช้เพื่อทำลายล้างชีวิตมนุษย์อย่างไร้เหตุผล จึงได้มีการวางกฎเกณฑ์ในการทำสงครามให้รัฐต่าง ๆ ยึดถือปฏิบัติ และได้พัฒนาต่อมาจนเกิดเป็นกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ ที่อยู่ในรูปแบบของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศและความตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ

แม้ว่าจะมีกฎหมายสงครามก็ยังมีกรณีละเมิดกฎหมายสงคราม โดยบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการสู้รบ จึงเกิดแนวคิดให้บุคคลผู้ก่ออาชญากรรมเป็นผู้รับผิดชอบต่ออาชญากรรมที่ตนก่อขึ้นในยามสงคราม แต่ความพยายามที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรสงครามมาดำเนินคดีลงโทษยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการจัดตั้งศาลทหารระหว่างประเทศ เพื่อพิจารณาคดีต่ออาชญากรสงครามที่ได้กระทำความผิดในช่วงสงคราม คือศาลทหารระหว่างประเทศที่นูเรมเบิร์ก และศาลทหารระหว่างประเทศสำหรับตะวันออกไกล ต่อมาในปี ค.ศ.1993 ได้มีการจัดตั้ง ศาลระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาคดีบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงในดินแดนของอดีตกองโกลาเวียตั้งแต่ ค.ศ.1991 หลังจากนั้นไม่นานนักก็ได้มีการจัดตั้งศาลระหว่างประเทศสำหรับวันดาขึ้นในปี ค.ศ.1994

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการจัดตั้งศาลต่าง ๆ ขึ้นเพื่อพิจารณาคดีและลงโทษต่ออาชญากรสงคราม แต่ก็ยังมีหลายกรณีที่ผู้กระทำความผิดจำนวนมากไม่น้อยที่ก่ออาชญากรรมขึ้นระหว่างสงครามยังไม่ถูกพิจารณาคดีดำเนินคดีลงโทษ เช่น กรณีของประเทศกัมพูชาที่มีการ

ประทัดประหารชาวกัมพูชา ประมาณ 1.7 ล้านคน ในช่วงปี ค.ศ.1970 รวมถึงกรณีความรุนแรงในติมอร์ตะวันออก ซึ่งยังผลให้ชาวติมอร์ตะวันออกเสียชีวิตไปราว 200,000 คน ต่อมาในปี ค.ศ. 1998 ได้มีการจัดตั้งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้น เพื่อพิจารณาคดีและลงโทษผู้ที่กระทำความผิดต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งรวมถึงความผิดฐานอาชญากรรมสงครามด้วย แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันรัฐต่าง ๆ ได้ตระหนักมากขึ้นว่าจะต้องดำเนินคดีลงโทษผู้ที่กระทำความผิดต่อมวลมนุษยชาติ รวมทั้งอาชญากรรมสงคราม

สำหรับประเทศไทยเองก็ได้ลงนามเห็นชอบในหลักการของธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ ค.ศ.1998 แล้ว เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ.2000 และหากไทยเป็นภาคีธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศย่อมแสดงให้เห็นว่าไทยตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณากฎหมายภายในของไทยแล้ว ยังมีบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ จึงควรมีการแก้ไขกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำให้สามารถดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักการเสริมเขตอำนาจศาลภายใน (complementarity) ทั้งในกรณีที่คนไทยตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหาย และกรณีที่คนไทยเป็นผู้กระทำความผิด โดยนำคดีขึ้นศาลไทยและใช้กฎหมายในของไทยได้อีกด้วย เพราะการที่จะใช้กฎหมายใด ๆ มาบังคับใช้ภายในประเทศ ควรจะมีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งปัจจุบันไทยไม่มีกฎหมายภายในที่บัญญัติความผิดฐานอาชญากรรมสงครามไว้โดยตรง แต่มีกฎหมายอื่นที่สามารถนำมาปรับใช้กับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามได้ แม้จะไม่ครบถ้วนตามฐานความผิดอาชญากรรมสงครามทั้งหมด จึงอาจมีปัญหาในการบังคับใช้ความผิดฐานนี้ ทั้งตัวบทกฎหมายและการตีความ เพราะการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นความผิดทางอาญาและมีโทษนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและมีโทษ ตามหลัก *nullum crimen sine lege*

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาถึงลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม
- (2) เพื่อศึกษาถึงความหมาย องค์ประกอบ และลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ
- (3) เพื่อศึกษาและเข้าใจถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการบังคับใช้เกี่ยวกับความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม ที่อยู่ภายใต้ธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศในประเทศไทย

- (4) เพื่อศึกษาว่ากฎหมายภายในของไทยที่มีอยู่นั้น เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการบังคับใช้และดำเนินคดี สำหรับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศหรือไม่อย่างไร
- (5) เพื่อหาแนวทางที่สามารถนำความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม มาบังคับใช้ตามกฎหมายภายในของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (6) เพื่อศึกษาถึงหลักการเสริมเขตอำนาจศาลภายในตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบในการบังคับใช้ความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ หากไทยเป็นภาคีธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ ในส่วนของกฎหมายสารบัญญัติในเรื่ององค์ประกอบความผิด โทษ และการตีความรวมทั้งแนวทางในการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามให้สอดคล้องกับธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกฎหมายไทย

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

หากไทยเป็นภาคีธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายบางประการให้สอดคล้องกับธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ ในเรื่องของความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม
- (2) ทำให้ทราบถึงความหมาย องค์ประกอบ และลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ
- (3) ทำให้ทราบและเข้าใจถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการบังคับใช้เกี่ยวกับความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม ที่อยู่ภายใต้ธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศในประเทศไทย

- (4) ทำให้ทราบว่าคุณหมายภายในของไทยที่มีอยู่นั้น เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรค ข้อขัดแย้งต่อการบังคับใช้และดำเนินคดี สำหรับความผิดฐานอาชญากรรม สงครามตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศหรือไม่อย่างไร
- (5) ทำให้ทราบถึงแนวทางที่สามารถนำความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม มาบังคับใช้ ตามกฎหมายภายในของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (6) ทำให้ทราบถึง หลักการเสริมเขตอำนาจศาลภายในตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ
- (7) สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปศึกษาเพิ่มเติมเพื่อขยายผล และเสนอในเวทีต่าง ๆ ทั้งภายในและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ